

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadónálban átvéve:	
Egész évre	10 kor.
Hegyedévre	4 .
Egyben házas kordva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 .
Világra postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Keljenek minden nap a hétébe és
húsz utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kizárólag visszadátol
vagy megválaszolja nem vállalkozik.

Hirdetéseket és hirdetőket a
kiadóhivatalban intézendők.

Egyes adatok ára 3. 100.

NAGYVÁRAD, decz. 22.

Mesteri emlékbeszéd.

Minden ízében előkelő, klasszikus formájú és klasszikus tartalmu volt az a gyönyörű emlékbeszéd, a melyet boldog emlékü bibornokunk felett tartott a kath. kör gyászünnepevényén az ő volt segédpüspöke, Radnai Farkas. A nagy egyházfejedelemehez és az illustis szónokhoz egyformán méltó mesteri alkotás volt.

A közvetlenség melegével, a szónoki lendülettel, az elegancia bájával, a klasszikus műveltségtől át meg átszött formai szépséggel, a pompásan megrajzolt hű kordépekkel és a meghatottság hangjával egyformán hatott ez a szónoklat.

Felejthetetlen bibornokunk tündöklő pályát futott be, fenomenális tehetsége s univerzális képzettsége minden téren hozzá méltóan érvényesült s Radnai mindegyiken nyomon követte őt. Jellemezte mint egyháznagyot, politikust, tudóst, szónokot és embert s odaállította működése pompás háttérül hű rajzát a kornak, a kor politikai és tudományos mozgalmainak, melyeknek a megboldogult egyik irányítója volt.

Minden részében pompásan sikerült ez az emlékbeszéd, melynél szebb nem sok hangzott el az Akadémia csarnokában sem; nem szakítottuk ki e kis méltatásban egyik részét sem — érdemes olvasni, tanulmányozni, élvezni az egészet. Igazi élvezetet és sok tanulságot meríthet belőle Schlauch bibornoknak minden tisztelője, az irodalomnak minden barátja.

A kath. kör, az egyházmegye s a boldog emlékü bibornoknak minden őszinte tisztelője köszönettel tartozik érte a kiváló szónoknak, Radnai püspöknek.

Dr. Schlauch Lőrincz emlékezete.

„Hálát adunk Istennek, hogy a mienk voltál s még inkább, hogy a mienk vagy; mert minden a jóságos Istennek él s bárki költözik el az Urhoz, a családban marad.“

Sz. Feromos.

Székesegyházunk öreg harangja, mikor ez évi július 10-én, egy meleg nyári, est Ave Mariája utáni szokatlan időben, városunk fölött hirtelen, szívet-lelket megdöbbenve a kora éj már-már beálló csendjébe belekondult: nemcsak Sz. László városa és egyházmegyéje beköszöntött gyászának, hanem egy ország és nemzet nagy veszteségének is lön hirdetője; — mig szomorú hangja elhatott a koronás fejedelem trónjáig, és visszhangot kelte az örök városban, a kath. egyház középpontján, a Vatikán falai közt annak a jóságos sz. agastyánnak szívében.

Alta ruít cedrus: sylvae trepidate minores! A sudaras czedrus kidölte megrengteté

az erdő kisebb fáit... Az a harangszó Schlauch Lőrincz Várad biboros püspökénél életirtó hosszú küzdelem után a testi halál diadalát, de egyszersmind a fölszabadult lélek győzelmét jelenté. És ott az élethalál küzdelmének színhelyén a kiváló tehetségekkel megáldott ész trónjára, a szép magas homlokra immár a halál sápadt leple terült; — a lelki egyensúly nyugodt derűjétől nyájas szemek immár elborultan lezárvák; — az elnémult ajkakra nagy kincsét veszve bánatosan néz az ékesszólás nemtője — s hűlőben már az a szív is, mely amint fizikai állapotában a nemes szervek közt legépebbnek találtatott: érzelmi világában is a legnemesb emberiségnek, a könnyen szánalomra hajló irgalmasságnak, nem ritkán saját kárára is a tulságba menő jóságnak volt kincsés háza.

Igaz, a magas polcz összeomlott; a méltóságok és czimek ragyogó fénye kialudt; a hatóságai tekintély forrása kiapadt; a gazdag birtoklás varázsfontala kettészakadt; az agg korában is oly finom, könnyed mozgású test porladni indult; — de az így megtestesült mulandóságnak ezen leverő gyászos képe fölött, mely mindennapos tünemény, — ott ragyog a továszallt lélek kiválóságának, mint az isteni adományok és az emberi nemes törekvések ritka szövetségének vigasztaló örök fénye.

Es ha már Látium legnagyobb ódaköltője pogány létére büszkén felkiálta: Non omnis moriar! (Horat. 3. 30. 6.) — nem halok meg egészen, — az isteni kinyilatkoztatás fényénél eldicsekedhetünk: »Ha testem és szívem elfogyatkozik is... osztályrészem az Isten mindörökké.« (Zsolt. 72. 25.) És »akik igazságra oktatnak sokakat, mint a csillagok örökkön örökké.« (Dániel, 12. 3.)

Es ime! azóta a természet is, meghozva nyári aratását és megérlelve az ősz gyümölcsseit, — téli pihenőjére tért. Az év kérelhetetlenül közeledik sirjához — de nagy halottunk egyik pártfogoltjának, e kath. körnek hálás kegyelete nem engedheté, hogy súlyos veszteségének jelen éve szintén sirjába szálljon a nélkül, hogy tagjai, ezek családjai, barátai, a jó akaratú emberek össze ne gyűljenek, s a szelid emlékezet családias tüzhelyénél, el-elgondolkodva a végét érte fényes életpálya fontos mozzanatai fölött, dicsőségés tanulságul, vigaszul és megnyugvásul az ő emlékezetét meg ne ünnepejjék.

A kath. kör választmányja engem tisztelt meg a feladattal, hogy e gondolatoknak tolmácsa legyek. Vállalkoztam rá azon tudatban, hogy nagy halottunkkal foglalkozva, kiváló emberi tulajdonságok magasabb, nemesítő régióiba kell tölemelkednem; s aki, mint öregségének kiszemelt támaszbotja, fájdalom, oly hamar kihűlni érezem áldásos jobbát: gyöngy tollal, hálás ajkkal hirdetni induljak dicsőséges emlékezetét... *

Azt mondja b. Eötvös valahol, hogy midőn a kornak nagy emberre van szüksége, fel találja azt

Én azt hiszem, valamint szerencsés tényezők virágosabbá tesznek egy-egy tavaszt, dubbább egy-egy aratást: a jóságos Gondviselés kegyelme is, a népek érdeme szerint, egyegy korszakra a kiváló tehetségek és jellemeik áldásos köztevékenységének jótéményeit, példaként tündöklő erényeik fényét árasztja — Hányszor volt egy-egy nép életében szükség, csak legalább egy nagy emberre, s az sem találtatott! — míg pl. XIV. Lajos korát mi tette nagygyá, ha nem az, hogy Corneille, Racine, Molière, Turenne, Condé, s tegyük hozzá, páli sz. Vincze, tehát a tudomány, művészet, harci dicsőség

és a vallásos erény egész csillagcsoportjai csillogtak kormányzása mennyboltján!

Hazánk és nemzetünk is, talán százados szenvedései árán, kiérdemelte a történelem folyamát irányító isteni Gondviseléstől, hogy midőn az államok és népek határait nem ismerő eszmék nyugatról a mult század első felében idáig hatottak, s itt minden téren hódítva, a közszükséglet ezer nemét teremték meg: a kikerülhetetlen átalakulások óriási munkájának minden ágára, a szellemi és fizikai csatamezők minden pontjára jutottak férfiak, tényezői azon csodának, melynek a költő hazánk fennállását tulajdonítja.

Sajátságos véletlen, hogy a mult századnak harmadik tizede legtermékenyebben ajándékozta meg nemzetünket nagyjaival. Arany, Ipolyi, Csengery, Izsó Miklós, Petőfi stb. ezen évtized szülöttei; közöttük a mi ünnepelet halottunk is, kit a Maros menti Uj-Arad községe adott (1824. márcz. 27-én.) e hazának.

Bizonyára nem várja tőlem e fényes gyülekezet, hogy a boldogultnak, kiváló életpályája oly gyakori fontos mozzanatainál többször, nyilvánosan fölelevenített életadataira itt és most kiterjeszkedjem. — Messze kiható és sorsára döntő volt pályaválasztása, midőn t. i. egyháza szolgálatát tüzte ki földön működése feladatául.

Es e föladatra a hivatást, az előképesítést megnyerte már ama polgári családi körben, hol bölcsője rengett, s ahonnan választott utjára kiindult. — Tanulságosnak találok itt rámutatni azon körülményre, hogy egyházunknak — legalább hazánkban, és a mult században — az egyszerű polgári családok tüzhelye melől kerültek ki legérdemesb papjai.

Onnan, hol a gyermeknek első szava a kis Jézus és Mária neve — első taglejtése és tudománya a keresztvetés volt; ahol később fejlődő figyelme azt látta, hogy szülei is imádkoznak, s templomba járnak; azt hallotta, amit neki vallásoktatója és tanítója az iskolában előadott; midőn az Istenfélelem, az emberszeretet, szülőtisztelet, engedelmisség, szorgalom őshangzó zenéje töltötte el értelmé, érzelme és kedélye egész világát: onnan mondom nem csoda, ha a gyermek benső vonzalommal és megfelelő lelkiülettel, a későbbi magvas eredmények biztató föltételeivel lépett az egyházi pályán hazája szolgálatába.

A családi és polgári erények ily léghőre ápolta a tanító egyház talajába átültetett csemetét, boldogult biboros püspökünket is; s ha igaz, hogy a gyökér adja meg a virág illatát: ő benne a családiasság érzete mindvégig uralkodó volt, s polgáriságával épen legünnepelettebb alkalmával dicsekedett.

Papságának első két évtizede külsőleg oly mederben folyt, mint az egyháznak legtöbb szolgálójáé. Káplánkodott, tanári cathedrán ült, lelkészkedett, majd esperesi hivatalt viselt. Azonban otthon, a plébánia egyik szobájában lelke szomjának kielégítése, fölfele törő szelleme látóköreinek nagyobbitása, beható tanulás utján ismereteinek gondos gyarapítása, főleg a jognak, az ész-, római- és egyházjognak valóságos cultusza, az olvasott, tanult dolgok jegyzetekbe szedése, mintegy raktározása, — mi a tudományos készség és szellemi készenlét leghathatóbb bizonyítéka és eszköze — igen, a bizalmas otthonnak éveken át így folytanak le meghitt órái — a fegyvertár telt-telt, — s már csak a megfelelő csatamező hiányzott, ahol erejét érvényesíteni lehessen!

A legnemesebb tölgynek elvetett magva, viharok közt bátran megálló törzsét, egész erdőn tuelmelkedő koronát, hűvös árnyékkal üdítő lombokat rejtve parányi csirájában, sok-

szor mily soká vesztegel és ha nekiindul is, gyakran mily vontatottan emelkedik száraz, kedvezőtlen talajából! De ha megjő a termékenyítő eső, a tápláló harmat, az ápoló gondos kéz, a fejlődés kedvező föltételei mellett csakhamar sudárba szökken, s a mulasztást pótolva rohamosan siet fejlődése felé!

Ünnepelt halottunk előtt a múlt század hatvanas éveinek először a megyei, majd az országos közéletben megindult mozgalmi nyitották meg a nyilvános szereplés pályáját; az alkotmányos önkormányzat szabad levegőjében fejlődött soknemű érdekküzdőlélem lón az ő szellemi készütségének erőpróbája, rohamos emelkedésének kedvező talaja.

És itt lehetetlen rá nem mutatnom ama korszak bizonyos jelenségeire, melyek úgy látszik, a dolgok természetéből támadnak, s épen azért hazánkban sem maradtak el.

A kath. egyház nehéz, kritikus helyzetét értem az államok és népek életének bizonyos viszonyai közt.

Az tagadhatatlan, mert szürke teoriák, téves elméletek, többször czélzatos gonosz áramlatok ellenében a tapasztalat, a szemünk előtt folyó tények bizonyítják, hogy egyházunk sikeres működésének az egyén rendeltetészerű boldogításában, a társadalmi rend fönntartásában, az államok fejlődésének, s népek nemzeti irányu törekvéseinek köteles támogatásában — nélkülözhetetlen föltétele a szabadság.

Háromszáz éves rablánczot kelle előbb egyházunknak levetni, hogy a katakombákból kilépve, népek tömeges hódítására induljon... és hogy egy modern példára utaljék, Amerikában, illetőleg csupán az Egyesült-Államokban 1775-ben még nem volt egy kath. püspök sem. A szabad fejlődés ott maig 14 érsekséget, 84 püspöki széket emelt a 3 millióról immár 14 millióra szaporodott kath. hívek részére.

De másfelől, egyházunk isteni kinyilatkoztatás útján kihirdetett, megmáshíthatatlan vallás-erkölcsei tanok keretében működő, amint a hitbéli meggyőződésre szilárdítólág, úgy az elkapott ész tulásaira és a féktelenkedő indulat áradataira korlátozólag hat.

Aminnek természetes következménye az, hogy míg a világi kormányok különösen a romok építésénél az egyház üdvös korlátozó hatalmát az alattvalókkal szemben szívesen igénybe veszik, s a különben szintén elnyomott egyház iránt barátságot fitogtatnak: addig az alattvalók, a nyugtató államforma bukása után a valódi szabadság korlátait mámorukban rendesen áttörök; s feledve minden jót és általánosítva minden feketébbre festett rosszat, támogatva az ő elvi ellenség kész sugalmaitól, bosszujuk dühét az egyház ellen is fordítják.

Ez történt jelesen hazánkban 1867. évben az alkotmány helyreállítása és a sajtó felszabadítása után.

Feledve lón a múlt, a történelem tanulsága, feledve az, hogy 1867-ben is az alkotmány helyreállítására az első lépéseket még a boros napok alatt épen a kath. egyház papi és világi nagyjai merték — hisz' merni kellett! — megtenni: a feloldott kéz sietve egyik szabadtója ellen a támadás fegyveréhez nyult; míg más oldalról az új viszonyok, — új alkotások komoly, nehéz munkáját tették szükségessé.

Amott a rombolás elleni védelem, emitt az építés sulyos feladata egész emberek tanultságát, fáradságos kitartó erőfejtését hívta a munka terére! S e téren tünt fel hirtelen, a nagy közönségre váratlanul, a tudás és a szó hatalmával fölfegyverzetten Schlauch, kinek nevét a hír a temesvármegyei gyűlés terméiből az ország határai felé kezdé szétvinni.

Csakugyan, a magy. kath. egyház önkormányzati szervezetének megalkotására összehívott országos Congressus bizottsági és közgyűlési tárgyalásain ő, mint a csanádi egyházmegye papságának követe, a megfelelő képzettség, gyakorlati alkalmazás, az eszély és okosság, a tapintat és finom érintkezés, lényegesen a határozottság, mellékeseiben a békés kiegyenlítés annyi kiváló tulajdonaival mutatta be s emelte föl magát, hogy azok előtt congressusi társai készséges elismeréssel meghajoltak, és szerencsés birtokosukban nyíltan a jövő emberét ismerték föl.

Azonban e páratlan és gyors siker nem nyerné még a mondottakban sem teljes magya-

rázatát. Annak oka — szerintem — ünnepelt halottunk tudományos készütségének, tanulmányainak főképen azon forrásában rejlett, hogy ő az addig megszokott magyar papi theologiai tanultság keretén túl, az u. n. modern irányban, vagyis a tudományos kutatások és fölfedezések egész terére, azok valódi vagy képzelt vívmányaira, a vallás-erkölcsei tanokkal való összefüggések pontjaira kiterjeszté tanulmányait, fölhasználásával a külföldi irodalmak ebbeli termékeinek — mert hazai irodalmunk e terét még akkor alig művelték — s kiaknázásával az egyházi érdekek védelmére amott már összehordott fegyverek erejének.

Igy azután ő nemcsak nem jött zavarba az ellenséges új eszmék, nagy garral föllépő vagy jó hiszemű nehézségek, sokszor csak eltanult, tartalmatlan szövegek előtt; hanem, jelzett tanulmányai révén, érveiben, beszédei és dolgozatai szerkezetében, tárgyi és alanyi előadásában az újdonságnak annyi báját, a finom modornak is oly varázsát érezteté, mely nálunk még akkor alig szokatlan levén, megkapólag s ha itt-ott meggyőzőleg nem is, de lebilincselőleg minden esetben, még ellentélei előtt is hatott.

És csakis ebből magyarázható, hogy Schlauch alig egy-két beszédével az első autonómikus congressus tagjai, hazánkknak egyházi és világi rendű ezen kiválasztottjai közzül is azonnal kilátszott; és 1872 évi Sz. István napján a budai váregyházban mondott egyetlen, az igaz, hogy gránitsziklákból összeállított szentbeszédével az ott egybegyűlt országnagyok és államférfiak elismerése mellett dicsőséges jutalmul a szatmári püspökséget nyerte el.

(Vége köv.)

A hadügyminiszterváltás.

A hivatalos lap vasárnapi száma élén közli a király ő felségének Széll miniszterelnökhöz intézett kéziratát, melyben báró *Krieghammer* felmenti a hadügyminiszteri tárca vezetésétől és helyébe lovag *Pitreich* Henrik altábornagyot, a vezérkar főnökének helyettesét nevezi ki közös hadügyminiszterré. A király egyttal *Krieghammer*hez is bocsátott ki kéziratot, a melyben a legnagyobb hálával emlékezik meg buzgó szolgálatairól és biztosítja őt őt továbbra is jóindulatáról.

ORSZAGGYÜLES.

A főrendiház ülése.

Budapest, decz. 22.

Gróf *Csáky* Albin elnök a következő beszéddel nyitja meg az ülést:

Méltóságos főrendek! Nagy és emlékeztető napot ülünk ma ma, amikor véglegesen helyet foglalunk ebben a fényes palotában, amelyet a nemzet és a király együtt s akaratával az országgyűlés számára emelt. A jelennek szemlélő első sorban felébredsz benünk a múltak emlékeit, ama múltakat, amelyek hosszú folyamában a nemzetet képviselő törvényhozó testület előbb Isten szabad ege alatt, aztán sok évszázadon át id-geen czélokra, más czélokra szánt és csak végül részben ugyan saját, de akkor is fellelté szerény helyiségekben teljesítette meg az os fadát; de teljesítette mindig oly kötelességtudással, oly politikai érzéssel és oly hazaszeretettel, hogy ezek bőségével és gazdagságával rikkó ellenében volt a külső megjelenés szerénysége. (Tiszés.) Ez a disharmoniát megszüntetendő a törvényhozás elhatározta egy állandó országháznak építését, amely már külső alakjában hirdetői hivatott rendeltetések nagy jelentőségét és amelyet a lényegesen törvönök odálítottak közvetlen a Duna hatalmas vizének partjára, mintha ellensúlyozói ak-rnak több nagy nemzeti megró báltatásunkat, mert hiszen egyik legnagyobb nemzeti költők ép-n a Dunára vonatkozólag kardi »Buda, Mohács, Nador át elfutó. Tan honom könyve vagy te nagy folyó?« (Elnök tetszés.) Több mint harmincz év, hogy az

eszme megfogamzott, 22 éve, hogy a törvény megalkotott és most végre, méltóságos főrendek, rendelkezésünkre áll egész nagyságában, pompájában a palota, amely, míg kő kövön marad, a magyar nemzet hálás emlékezetébe fogja hívni azon férfiakat, akiknek nevei ez alkotástól elválaszthatlanok: *Andrássy Gyula* grótot és *Tisza Kálmánt*, a volt miniszterelnököt, *Tisza Lejos grótot*, az építési bizottság elnökét és *Steindl Imrét* a műépítész, akik közül egyiknek sem engedte meg a kegyetlen sors, hogy a nagy munkát befejezve lássák.

De méltóságos Főrendek, bármennyire örvendetes és megnyugtató, hogy a magyar országgyűlés, nemzeti alkotmányunk ezen alap-szövege, melyen az évezrednek köz- és magánjoga, közgazdasági és kulturális alkotásai nyugosznak, ilyen fényes és méltó otthon nyert; bármennyire hirdesse ez ország világnak állami önállóságunk teljes biztonságát és közgazdaságunk nagyságát: ne felejtjük el soha, méltóságos főrendek, hogy a mint a mi elődeink csakis az ész és szív hatalmával, az akarat és ész erejével a legjőzanabb mérlegeléssel és a legtörhetlenebb hazaszeretettel tudták e hazát biztosítani, fenntartani, szükség esetén megmenteni, úgy mi is méltóságos Főrendek, csak ugyanezen az uton, csak ugyanezokkal az eszközökkel fogjuk méltán betölteni hivatásunkat fogjuk eseeleg kivivhatni az utókornak elismerését, mert hiszen csak a keret változott, amelyben mozguok, de sem változott a mi rendeltetésünk és teljesen haszontalanná válnék még a keret is, ha annak tartalma értékét veszíti. Azért méltóságos Főrendek azt hiszem, hogy jobban nem ünnepelhetjük e napot, mint oly szent fogadalommal, hogy ő elődeink példáját követve, ezental is minden akaratunkat, minden tudásunkat, összes érzelmeinket törvényhozói munkakörünkben a közügynek szenteljük, nem ünnepeljük jobban, mint oly hő fohász-szal az egek Urához, engedező meg, hogy minden e Házban hozott határozatunk, minden e Házban tett rendelkezésünk hasznára és javára váljék e nemzetnek, hasznára és javára váljék a királynak. Eljen a nemzet! Eljen a király!

Csáky ezután elparentálta *Beretvács* Eudrót, majd a bejelentések egész sorozatát mutatták be. Ezek közül felemlítendő a miniszterelnöknek a főrendiház elnökéhez intézett leirata, a melynek értelmében *Krieghammer* Odón hadügyminiszter lemondott állásáról és ő felsége módjaul báró *Pitreich* altábornagyot nevezte ki. Erd-kes volt még a mentelmi bizottság jelentése, a mely szerint a *Brankovics* György kalocsai érsek kiadása iránt foganatosított eljárás a szegedi ügyészség visszavonó leirata értelmében tárgyalanná vált.

Az indennitit ugy általánosságban, mint részleteiben egyhangulag elfogadták.

A horvát provizoriumot szintén általánosságban, mint részleteiben elfogadták.

Egyhangulag fogadták el az 1900. évi állami zárszámadásokról szóló jelentést is, majd elnök bejelentette, hogy a különböző bizottságokat megalkották.

Császka kalocsai érsek: Azt az indítványt terjeszté elő, kerjés föl az elnököt, hogy újév alkalmával ő felségének legmélyebb hódolatát tolm-csolja, hogy a királyok minden ható királya ő felségét oltalmazza és a nemzet szeretete által kör-yezve sokáig éltsse. (Eljenzés.) Az előöknek és a főrendeknek boldog ünnepeket kíván. (Helyeslés.)

Elnök: Örömmel és hódolattal fogja teljesíteni ő felségének újévi gratulálásait s a főrendeknek is boldog ünnepeket kíván. (Helyeslés.)

A jegyzőkönyv hitelesítése után az ülés véget ért.

TAJÉKOZTATÓ.

Decz. 31. A tisztikar Szilveszterestéje.

Jan. 10. Jogászbál.

Jan. 18. Fehérkereszt-bál.

Jan. 24. A tisztikar hangversenye és táncestélye.

Decz. 28. A bölcsőde-gyűlés közgyűlése d. e. 11 órakor az újavárosi zárdában.

Febr. 7. Tiszti-bál.

Nagyvásár az árvák javára.

Bámulatos siker kísérte vasárnap délelőtt a Sasban az özv. Des Echerolles-Kruspér Sándorné és a nagyváradi szép és jótékony lelkű urnókból alakult gárdájának már hetek óta az árvák érdekében kifejtett buzgalmukat és fáradozásukat.

Az árvaház javára rendezett karácsonyi vásárnak olyan fényes anyagi eredménye lett, amire alig emlékezünk Nagyváradon.

A Sas lobogókkal, címerekkel, zöld fenyőgallyakkal díszített nagytermében, vörös-fehérek vászonnal bevont 16 óriási asztalou volt felhalmozva a rengeteg tárgy: a koppasztott málac- és libától a selyem alsó szoknyáig. Sók nyul, pezsgő, likőr, bor stb.

Az asztaloknál a szép asszonyok és leányok egész raja sürgött-forgott. Asztalokhoz be voltak osztva:

I. asztal Gerő Arminné, Vuikán Józsefné, ifj. Kohn Sámuelné, özv. ifj. Schwarcz Abrahamné, Sonnenfeld Adolfné. — II. asztal Huzella Gyuláné, Wechsler Adolfné, Lichtmann Józsefné. — III. asztal Bordé Károlyné, Hegedűs Gézáné és Molnár Laura. — IV. asztal dr. Moskovits Józsefné, Weisz Gáborné, Laszky Arminné, Kornstein Emilné. — V. asztal dr. Sarkadi Lajosné, Lukács Gyuláné, Ländler Ferenczné, Fűcsi Gizella. — VI. asztal Szentlélek Kálmánné, Csák Máténé, Butyka Lajosné. — VII. asztal Schwarcz Bertalané, dr. Nagy Gézáné, Kovács Bítáné, Varró Domokosné. — VIII. asztal dr. Mihály Lajosné, Bordé Ferenczné, dr. Berkovits Miklósné, Sebő Imréné, dr. Baróthy Akosné, dr. Podmaniczky Emmi. — IX. asztal Sokoll-Wildburg báróné, Steiner Arminné, gróf Beroldingen Lili, Jankó Antalné. — X. asztal Ember Gézáné, Száblender Károlyné, Ternyei Antalné. — XI. asztal Nadányi Károlyné, Schwarcz Mártonné, Reissmann Jakabné, Rendas Vilmosné. — XII. asztal Batig Ferenczné, özv. Knapp Ferenczné, özv. Grunwald Henrikné és Hraniczky Károlyné.

Reggel 8 órakor kezdődött a vásár. A közönség valóságos tolongott a Sas bejáratánál s a rendezőség csak nagy fáradtsággal tudta fenntartani a rendet.

Délelőtt fél 11 órakor már üresek voltak az asztalok, mindent elkaptak.

Ezután sorra került a korszoltsba be nem vont értékesebb tárgyak elárverezése. Igen sok tárgy a valódi árnál magasabb összegben kelt el s így tekintélyes összeget hozott be.

Végül déli fél 1 órakor kisorsolták a Fedák és Kürynek elnevezett két özet. Kürty a 21-es szám, Fedákot a 285. szám nyerte. A rendezőség ezután is felhívja a sorsjegy tulajdonosát, hogy özv. Des Echerolles-Kruspér Sándorné urnóné, ma kedden déli 12 óráig jelentkezzen, mert ellenesetben az özetet az árvaház javára értékesítik.

Déli 1 órakor már vége volt az egész nagyvásárnak.

Az összes jövedelem 2931 korona 7 fillér.

Délben a rendezőség társas ebédre jött össze a Sasban.

*

A nagyvásár, különösen a szegényebb néposztálynál nagy elégtelenséget keltett. Igen sokan előre megváltották a jegyeiket s délelőtt nem tudtak bejutni, délután pedig már üres volt a terem. Délután sokan verődtek össze a Sas előtt s zajongani kezdtek. Egyesek átkozódtak, hogy csak az uraknak csinálják a vásárt, a szegény emberek nem nyerhetik. A rendezőségnek kellett közbelépni az elégtelenség lecsillapítására, ami csak nagyon nehezen sikerült. Növelte az elégtelenséget az is, hogy egyesek úgy hitték, miszerint az egész vásár a szegények részére lesz rendezve.

A Katholikus Kör Schlauch-ünnepélye.

Radnai püspök Schlauchról. —

A kegyelet adóját róttá le vasárnap a Katholikus Kör dr. Schlauch Lőrincz bíbornok-püspök emlékezte iránt. A kör előadásainak idei sorozatát lehetetlen volt méltóbb névvel megkezdni, mint a kör elhunyt nagynevű védnökének, megalapítójának, Schlauch bíbornoknak nevével.

Az Orsolya-zárda nagyterme zsufolásig megtelt ez alkalomra előkelő közönséggel, kiknek sorából sikerült a következőket összejegyeztünk: Vinkler József püspök és Laurán Agoston káptalani helynökök, Palotay László praelátus, Grócz Béla, Fetszer Antal, Steinberger Ferencz, Bunyitay Vincze, Nogely István kanonokok, Toszt Gyula min. tanácsos, Medvigy Mihály táblai tanácselnök, Philippovich Öregy, dr. Szolcsányi Hugó jogtanár, Novotny S. Alfonz, Székely Sándor, Bereczky Géza, Szmekta Ödön, Géczy Lajos, Hoffmann Henrik, Tóth Márton, Rees Emil, Dús László, dr. Hoványi Géza, Imrik Péter, Varró Domokos stb. stb., Böszörményi Tilda, Csordacsics Ferenczné, Csordacsics Miczike, Dús Lászlóné Dús Piroška, Darvassy Margit, T. Nagy Ilonka, Farkas Eszika, dr. Hoványi Gyuláné, dr. Ardeleán Jusztinné, Hoffmann Henrikné, Harmathy Károlyné, Harmathy Erzsike és Gizike, Huber Irénke (Derecske), Kugler ezredesné, Kugler Mariska, Kiss Erzsébet, Palánky Károlyné, Sal Ferenczné, Székely Irma és Annuska, Vuicskics Julia, Bekési Janosné stb. stb., továbbá a katolikus legényegylet tagjai testületileg.

Böszörményi Géza ügyvéd rövid előki megnyitója után a műkedvelői énekkar adott elő egy öt szólamú énekszámot dr. Szemethy Géza pápai kamarástól, szerző saját dirigálása mellett. Címe: *Statuit illi summum sacerdotium.* Szövegét szerző az ó-szövetségi szentírásból vette. Magyarul a következő: *»Ípappá tette őt és megdicsőítette nagy dicsőséggel, hogy legyen vezérök és öltözködjék biborbaranyba!...«* Erre a szövegre a zenét öt szólamra (két soprán, alt, tenor és bassus) Palestina-stilben írta meg a szerző Udai (Güdis) egyházi hangnemben.

A precízül előadott szép ének nagy hatást tett.

Utána az ünnepély fénypontja, Radnai Farkas püspök emlékbeszéde következett. A nagy francia essayisták méltó magyar társának bizonyította magát Radnai püspök. Ékes-szólo és mégis keresetlen. Előkelő és mégis közvetlen. Szellemes és mégis a dolog mélyén járó. A hallgatóit egy helyen a ragyogó stílus, másutt a mély gondolat s mindvégig a gyönyörű előadás bilincseli le. A ki életében már segítő társa volt dr. Schlauch Lőrincznek, holta után is méltó emléket állított neki gyönyörű beszédével. Az egész közönség feszült figyelemmel hallgatta a szónokot s végül viharos tapsokkal adott kifejezést elismerésének. A jelenvolt előkelőségek hozzácsatoltak gratulálni s pár percze az egész ünnepély megakadt. A beszédet lapunk élén közöljük.

Utolsó pont ismét dr. Szemethy Géza által írt énekszám volt; címe:

Aldott legyen emléke. Három versszakból álló szöveggel, melynek két első versszakára egy gregorián chorál-szerű dallamot írt szerző a IX. tónusban négy szólamú vegyes karra, mindegyik versszakot másképen dolgozva fel ellempontozatosan s a dallamból vett motívumokkal. A hangnem dominiánus (frigiai zárlattal) befejezett melódia után a 3.

versszak új dallamot és feldolgozást nyert a kis terczzel lejjebb áthelyezett XI-ik tónusban (á-dur skálában). Kezdte négy szólamú női kar, folytatta négy szólamú férfikar és befejezte az egyesített két kar nyolcz szólamú ensemble-ja, polifón stilben. A befejező rész különösen mély hatást tett a közönségre, mely a szerzőt viharos ovációkkal tüntette ki.

Szövegét szintén dr. Szemethy írta s a következőleg hangzik:

Aldott legyen s örök emléke köztünk
Velünk maradjon őrző szelleme
Jézusa keblén boldogan pihenjen
S áldása szálljon árva népére!

Nem lát halált, nem zárja sírnak éje,
Nevét kiáltják késő századok,
A sir homályból szentelt biborának
Sugára-fénye ékesen ragyog.

Borultatok rá illatos virágok,
Szellő susogj fülébe édesen,
Szemére szállj le bűvös égi álom,
Örök jutalma Ur Jézus legyen...

A kitűnően összetanult, művészi színvonalon álló énekkarban főszerep az Immaculata-zárda óvónő-képezdészeinek jutott, kiknek bájos, gyermeki lágy hangját pompásan egészítették ki a műkedvelői énekesnők és énekesek. A nagy énekkarban, mely 79 tagból állott, a következő hölgyek és urak vettek részt:

Soprán: Klusatsek Margit, P. ditsné Bobacssek Vilma, Acsermann Róza, Blahó Aranka, Dobos Teréz, Feinsilber Marit, Gábor Erzsébet, Glatz Ilona, Gyapay Ilona, Gyulai Beria, Hannig Mariska, Jabisovszky Anna, Juhász Mariska, Keleti Adél, Keller Margit, Kollmann Gizella, Konecsny Fáni, Kostyál Engenia, Kovács Ilona, Kugler Ilona, Nysztor Margit, Obetkó Anna, Olasz Piroška, Páll Irén, Popovity Olga, Poschmann Matild, Puskás Ida, Reteg Izabella, Schwartz Fáni, Stejer Teréz, Szabó Melánia, Simon Mariska, Tóth Margit, Tóth Mariska, Tóth Valéria, Turcsányi Erzsébet, Urbán Borbála, Vajna Ilona, Weisz Szeréna.

Alt: Csipaés Sándorné, Paczkó Aladárné, Br. Braunecker Etelka, Burgya Anna, Herchmann Katicza, Hutira Margit, László Margit, Mann Matild, Pavella Anna, Popovits Erzsébet, Rád Katicza, Rozenczeig Etelka, Sűdy Róza, Sonnenwirth Aranka, Schlesinger Jolán, Sőnyi Adél, Szőnyi Margit, Vasady Piroška, Wank Mariska.

Tenor: Gábor Mihály, Krüger Jenő, Lehöczky József, dr. Lindenberger János, Makkay József, Marosán János, Papp Mihály, Szkalák Ferencz, Timár Ambrus.

Bassus: Besser Hugó, dr. Bulk Kornél, Gyepes Imre, Hermann Károly, Kalmár Illés, Magyar Agoston, Maróczy János, Mikulás György, Molnár János, Pércsy Márton, Persz Ferencz, Vosztnár György.

Műkedvelők Tarka Szinpada.

A Fehérkereszt, városi árvaház és gyermekkórház javára rendezett műkedvelői előadás a jótékonyág igazi ünnepe volt. Nem egészen helyes dolog ugyan bőjt idején ilyen, mulatságba hajló előadásokat (pláne utána tánczezál) rendezni, de ha a tánczól eltekintünk, a jótékonyág tündére hálával emlékeztetik meg a Műkedvelők Tarka Szinpadáról. Olyan óriási közönség gyűlt be a színházba, a minő csak ritkán látható s előkelőségben szintén ritkította párját.

A prológot dr. Dési Géza mondta. Kelemes, megnyerő hangon beszélt, de a szépen egymásba fonódó mondatok hatását alaposan lerontotta egy oda nem illő megjegyzés. Hallucináció vagy mi lehetett az oka? de egyszer csak a szónok oda lyukadt ki, hogy Nagyvárad régi szeretetét újabb megfontolta valami »rokokó-korbéli kaszt-szellem« s ezt a kaszt-szellemet temették el az este. Ugyan! ki az

ördög akart itt valaha kaszt-szellemet behozni? Ki volt itt valaha a társadalmi életből kizárva? Szerencsére s-nki sem vette ezt a kis megrovási kalandot komolyan, azok legkevésbé, a kik számára kellemesen akart hangzani. Az efféle, teljesen alaptalan zokszavak, tudja mindenki, csak disszonanciát szülnek s mint minden alaptalan kifakadás, nem használnak, de ártanak. Legokosabb észre sem venni, a mint a közönség is tett.

Eleméry Klárka, a műkedvelők bájos primadonnája énekelt ezután egy néptánczdalt *Lazy, Daisy, Maisy* czimvel. Mióta búcsút vett a szinpadtól, mióta még gyarapodott volna tehetsége, ugy hogy bizony sajnáltuk, miért látjuk csak műkedvelők közt.

A műkedvelői átlagos színvonalon magasan felülemelkedik *Cseresznyés* Iczu is, aki dr. Dobay Istvánnal, az agilis főrendezővel *Gabányi* Arpad »Hypnotizmus« czimű poétikus párjelenetét adta elő. Annyi önállóságot, biztonságot áruolt el *Cseresznyés* Iczu k.a., amennyit nem egy színész is megirigyelhetne. Es még csak lámpalázt sem kapott akkora közönség láttára. Méltó partnere akadt Dobayban, aki szintén jól játszik, bár sokat gesztikulál.

A zeneérőknek igazi gyönyörűséget *Mihály-házy* Margit k. a. zongorajátéka szerzett. Technikája mesteri, tudása párját ritkítja. A legnehezebb részleteket csodálatos virtuozitással tudja előadni, s a pompás technikán is átcsillogtatja a zeneszámban r-ülő mély érzelmeiket. Természetesen viharos tapsokkal hálálta meg a közönség a nagy művelzetet, ugy hogy a bájos művész (mert megérdemli ezt a nevet) kénytelen volt még egy magyar nótával megtoldani a klasszikus programponot.

Tüzes spanyol kettős táncz következett, most *Szemes* Margit és ifj. *Orley* Kálmán lejtették. Kedves, bájos fiatal pár; tánczuk csupa tűz és elevenség, dévaj jókedvük átragadt a közönségre, s mikor a pompásan eljárt táncz után legördült a függöny, a közönség zajos tapsokkal követeli, hogy újra! hogy volt!

Szomaházy öltetes, ügyes Segédjuhászában ismét Eleméry Klárka és dr. Dobay István tűntek ki. Nagy derűtséget keltett *Frankó* Sándor pompás maszkja, s igen tetszett *Schwarcz* Sándor jó megjelenése is.

Gyönyörű, színes kép volt *Mária Antonia udvara és a tánczpróba*. *Mesko* Boldizsarné igazán felséges királyi alak, s körülötte megannyi bájos hölgy, elegáns ur.

Főudvarmester . . . Péterffy Elemér.

Udvari dármák. *Cseresznyés* Iczu, Eleméry Istvánné, Nadányi Margit, Szabó Klári.

Uruk. Bős örményi Géza, *Cseresznyés* Béla, *Frankó* Sándor, *Lakatos* József, *Géczi* Imre, *Feiler* Bandi, Szabó Tibor.

Apródok. *Feiler* Anna, *Schwarz* Sári, *Feiler* Gyurka, *Grósz* Ernő, Szabó Jenő, *Terényi* Gida.

Fekete Nándor, *Moess* Károly és *Valdmann* Ivan ügyes zenedarabot játszanak, majd bevonulnak a szebbnél-szebb rokokó parok:

Hegyessy Katinka és *Lázár* Loránd, *Orley* Anna és *Miskolczy* Pál dr., *Deési* Gézáné és *Dobay* István dr., *Lacsny* Irén és *Tóth* Ede, *Miskolczy* Irma és ifj. *Orley* Kálmán. *Tánczmester*: *Kovács* Tivadár.

A táncz remek, csupa graciozítás minden mozdulat, ugy hogy a közönség kíváncsára meg kellett újrázni.

Végül jöttek a mesék, a melyektől sokat vártunk és nagyot csalódtunk. Az öt mese képei összeszúfolva alig pár percig voltak láthatók, ugy hogy az ember az ismerőseiben is alig gyönyörködhetett. Pedig jobb rendezés mellett a képek a mesésen izléses és fényes öltözékekben (riási hatást értek volna el.

Az előadást ma másodszor is megisméltük.

Kérjük lapunk t. előfizetőit, hogy a sajtó alatt levő

Tiszántul Nagy Képes Naptárát

ismerőseik körében ajánlani sziveskedjenek, mert a díszes kiállítású és gazdag tartalmu naptár nélkülözhetetlen, házagot pólló kézikönyve lesz minden háznak. Épen ezért gondoskodunk róla, hogy nem előfizetők is megszerezhessék; ez okból nagyobb mennyiséget készítettünk egyenkint eladásra is. Megrendeléseket elfogad és pontosan teljesít a

„Tiszántul“ kiadóhivatala.

A naptár ára 1 korona. V. déki megrendelőinknek bérmentve kézbesítjük.

Tisztelettel

a „Tiszántul“ kiadóhivatala.

UJDONSAGOK.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-6-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5-ig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, kik hátralékban vannak, hogy azt mielőbb rendezni sziveskedjenek.

* A király ajándéka a pápának. Gróf Szécsen vatikáni osztrák magyar nagykövet vasárnap délben az egész nagykövetségi személyzettel teljes díszben a Vatikánba ment, hogy átadja a pápának *Ferencz József* király ajándékát. A követséghez csatlakozott báró *Drechsler* udvari titkár, aki az ajándékot Rómába hozta és *Marschall* szobrász, az ajándékszobor alkotója. A kihallgatás a konzisztóriumos teremben ment végbe, a legünnepesebb alakban. A pápa egész udvartartásával, testőreitől körülvéve jelelt meg a szűcs gestatúrián. Gróf Szécsen átadta a kis szobrot francia beszéd kíséretében, amelyben arra utalt, hogy az egész világ részt vett a pápa jubileumának megünneplésében. *Ferencz József* király is maradandó emlékekkel akar csatlakozni az ünneplésekhez. A nagykövet azzal fejezte be beszédét, hogy átadta a király szívecsekívánatait. A pápa erre olasz nyelven felolvasta válaszáat, amelyben megemlékezett arról a gratuláló követségről, amelyet a király tavaly márcziusban a jubileumi ünnepekre Rómába küldött és igen nagy örömet fejezte ki az ajándékért. A pápa hozzátette, hogy ezt az ajándékot könyvtárában első helyen fogja megőrizni és beszédét köszönete kifejezésével fejezte be. A beszéd után odavezette magát az ajándékhoz, amelyet alaposan megnézett és a jelenlevő *Marschall* szobrásznak gratulált remek alkotásához. Azután a pápa gróf Szécsennel és a nagykövetség többi tagjával a gobelines terembe ment, ahol Bécs városának ajándéka volt felállítva és mégegyszer köszönetét és bámulatát fejezte ki. Mután a pápa magántermeibe vonult, rövid magánkihallgatáson fogadta a nagykövetet. A pápa kitűnő egészségben van.

* Kinevezések. A m. kir. pénzügyminiszter *Glatter* J Sándor nagyvárad lakosát id. iglenes m. össegű díjtalan m. kir. pénzügyi ezámgyakornokká nevezte ki, a nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt szam-

verőséghez. — A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Szigeti* Sándor okleveles állatorvost m. kir. állatorvos-gyakornokká nevezte ki és szolgálattételre Biharvármegye vaskóli járásába osztotta be.

* Papszentelés és új mise. A püspöki rezidencia kápolnájában tegnap hétfőn 7 órakor reggel szentelte föl *Radnai* Farkas fölszentelt püspök áldozópapokká *Hágen* Ferencz és *Lipcsy* Gyula végzett theológusokat. A szent lélen jelen volt *Vinkler* József cz. püspök káptalani helynök, közreműködtek *Fetser* Antal és *Steinberger* Ferencz apátkanonokok és a papnevelői papság. *Lipcsy* Gyula ma reggel tartja első szent miséjét a Szent Vincze-intézet kápolnájában reggel hét órakor.

* Karácsonyi pásztorjáték *Endrődön*. A nagyvárad egyházmegyének virágzó hitközségében a békésmegyei *Endrődön* két pásztorjáték is lesz Karácsony ünnepe alkalmából. A Schiefer-féle r. kath. leányiskola növendékei 25-én, csütörtökön délután 4 órakor rendeznek karácsonyi ünnepélyt a szegény tanulók imakönyv alapja javára. Eő fogják adni *Zelinka* János esp-res-plébános poétikus 3 felv. ásos művét: »Jézus, a jó gyermekek barátja« czimvel. — A másik pásztorjátékot a róm. kath. fiúiskola növendékei rendezik 28-án, vasárnap ugyanarra a célra, melyen *Szabó* János »Bélelhami bakter« czimű pásztorjátéka kerül szíre. Az előadások iránt nagy érdeklődés mutatkozik.

* A Körözs megfertőzése. Sokszor irtnak már Nagyvárad városnak azon veszedelméről, amelyet a mezőtelegi olajgyár szennyvize okoz. Nagyvárad vízvezetéke állandóan ki van téve azon veszélynek, hogy a Körözsbe eresztett vitriolsalak megfertőzteti. Ma, december 23-án helyszíni szemle lesz a mezőtelegi biharszlági olajgyárban, *Szunyogh* Péter alispán elnöklte alatt, amelyen Nagyvárad város képviselőiben *Rimler* Károly polgármester, *Komlóssy* József vezd. tanácsos, *Dán* László főügyész, dr. *Baróthy* Akos főorvos és *Köszeghy* József főmérnök vesznek részt. — A tapasztalatok után semmi jót nem várunk a szemlétől, mert a gyárban és azonkívül már jóelőre eltakarítanak mindent s a bizottság ugy sem látja azokat az állapotokat, amelyek rendszer körülmények között konstátálhatók lennének. Ezelőtt 3 évvel volt ilyen szemle s láttuk, hogy még az Eger-s-patak medrét is kitakarították a lerakódott vitriolsalaktól. Bizonyára most sem lesz másként.

* Adakozás a vakoknak. A szerencsétlen emberek nagy kategóriájában talán a legszerencsétlenebbek és legjobban vannak rántalva az emb. szívet és humanizmus áldásos támogatására azok, a kiket látásuktól fosztott meg a vég et. Ezek javára a budapesti vakok intézete országos gyűjtést indított és e célra minden városban persejeket helyezett el. Összesen 19000 gyűjtőpersely van az országban felállítva, melyeknek tartalmát évenkint hivatalosan megvizsgálják és atveszik. Városunkban 270 ilyen gyűjtőpersely szolgálja ezt a nemes célt. Ezekben begyűlt összegeknek átvételét *Hollósy* D z ö miniszteri tanácsos, a budapesti vakok intézetének titkára ma napokon at végzi, a ki a polgármester által ellenőrzésül mellé rendelt *Erdődy* Adolf v. irnok jelenlétében tegnap fejezte be. Az eredmény az, hogy városunk pogárai mintegy 300 koronát juttattak a szegény világ alankuk. *Hollósy* titkár városunkból Miskolcra utazott.

* Az árvák karácsonyfája. A szent karácsony alkalmából gondoskodnak, hogy meg legyen a szegény árvagyermeknek is az örömrük. Az árvaházakban karácsonyfákat állítanak. A városi árvaház növendékeinek karácsonyfa-ünnepe folyó hó 24-én d. u. fél 4 órakor, a Gyermek kórház karácsonyfa ünnepe pedig folyó hó 24-én d. u. 4 órakor. Özv. Ds

Echerolles Kruspér Sándorné elnöknő vezetése es jelenléte mellett fog megtörténni.

* Szigorlaton Nem régiben a következő érdekes szigorlati párbeszéd következett el:

Tanár: Ki fizeti a házadót?

Jelölt: A háztulajdonosok.

Tanár: Jelesen. Hát a földadót?

Jelölt: A földtulajdonosok.

Tanár: Kitűnő. És a betegápolási adót?

Jelölt (sugárzó arccal): A betegápolók!

* Csillaghullás az önkénteseknél. A tegnapi ezredparancs örömhirt hozott a József-ezred önkénteseinek. Kilenczen megkapták az első csillagot és a jól kiérdemelt karácsonyi szabadságra már mint Gefreiter-ek mennek haza. A kitüntetésben részesültek névsorát ide iktatjuk: *Medvigy István, Mészáros Aladár, Ackermann János, Fischhoff Emil, Hanslián Emil, Erdős Zsigmond, Klein Andor, Szász Arthur, Kepes Miklós.*

* Tót tulzók. Turóc vármegye törvényhatósági bizottsága közgyűlésén heves jelenetek folytak le a magyar és a tót párt között. *Halasa András* ügyvéd bizottsági tag azzal gyanasította a hatóságot, hogy Suttó község képviselőtestületét rákényszerítette azon határozat hozatalára, amelyben állami iskola felállítását kéri a közoktatásügyi minisztertől. E gyanus tót beszédre az érdekeltek tiltakoztak a ráfogás ellen s tekintve azt, hogy a tót tulzók azzal is izgatták a suttói népet, hogy a magyarok a tótokat nyelvüktől és vallásuktól megfosztják stb. és az előző ifj. *Justk György* főispán kijelentette, hogy erőlyes vizsgálatot rendel el. A vizsgálat vezetésével *Beniczki Kálmán* bizta meg. *Morhás Márton* evangélikus főesperes ugyancsak hosszú tót beszédben szólt az állami iskolák és a magyar nyelv ellen. Zajos elállt és le vele kiáltások kísérték a hazafiatlan beszédet, míg a főispán rendretasította a szónokot, aki azután magyar nyelven kezdett mentegetődni.

* Szegények segélyezése. A nagyvárad-i társadalom körében megindult mozgalom a szegények segélyezésére nagy buzgalommal folyik tovább.

A várad-velencei ételosztóban kiosztatott 1356 adag kőménymagos leves és 1292 adag kenyér, ezenkívül ugyanott azok részére, kik levest nem kértek 214 egész kenyér. A Szt. László-téri ételosztóban vasárnap kiosztatott 1790 adag leves, ugyanannyi kenyér: délből 902 adag gulyáshusos burgonya levest osztottak, melyhez Plesz Aron 20 kilogramm hus adományt adott alkalmat, reggel és délből kiosztatott 989 adag leves és kenyér; ebből délből 611 káposzta leves, melyhez Nozák Rudolf egy dézsa káposztát adott. Ezenkívül a rendőrségen jelentkezők részére 22 egész kenyeret osztottak ki. A velencei szállóhelyen 46 egyén vett éjjeli szállást, az újvárosi Babrik-féle szállón pedig 73. Tűzifák: jelentkezett 412 szegény. A főkapitány eddig 10 vagon tűzifát utatványozott ki. Újabb pénzádományok a következők: Schlauch Nándor (Budapest) 20, Izr. nőegylet 500, Lévy Zsigmondé 50, Fűchsi Mór 20, Erdős Lajos 2, Zajnay János kanonok 20, Papp György 10, Lándler Ferencz 20, Stern Márton (Becs) 20 és a polgári leányiskola I-ső osztályától 2 korona.

* Egy bizottság meddő tanácskozása. A villamos magánvilágítás berendezése és felszerelése tárgyában tanácskozott tegnap délután ismét a villamos mű felügyelő bizottsága. Rimler Károly polgármester elnöke alatt Bordé Ferencz, Komlóssy József, Kőszeghy József, Dús László, Farkas Izidor, Lévy Zsigmond, Mihely Adolf és Altnóder Béla jegyző voltak jelen. Különböféleképp vitatták a magánházi bevezetések ügyét. Többen azt kívánták, hogy a város maga állítson raktárt a felszerelésekből s a berendezési munkálatokat önköltségen számítsák a magánfeleknek. Ez a polgárság érdekében volna. *Komlóssy József* a pályázat kiírását óhajtaná és pedig 1 $\frac{1}{2}$ évre a

kizárólagossági jog mellett. Így biztosítva lenne a berendező és a város arról, hogy a vezeték jó anyagból készül. — *Mihely Adolf* okvetlen a közgyűlés elé tartozónak véli az ügyet, mert a bizottság nem határozhat ily fontos kérdésben. *Bordé Ferencz* hangsúlyozza, hogy ha a kizárólagossági jogot kimondják, akkor a város tartsa meg magának a magánberendezések elkészítését. — *Kőszeghy József* főmérnök azt hangsúlyozza, hogy a berendezések részletfizetésre leendő elkészítése okvetlen keresztül viendő, mert anélkül kevés lesz a magánfogyasztó. A bizottság belátta, hogy addig, amíg a villamos műre vonatkozó szabályrendeletet a közgyűlés le nem tárgyalja, érdemben nem határozhat semmi irányban, előbb még sok kérdést tisztázni kell. Szükséges, hogy a jog-és pénzügyi szakbizottság mielőbb tárgyalja a szabályzatot s így a januári közgyűlés elé bevitessék.

* Újévi ajándék megváltás. A kiskereskedők társulata végrehajtó-bizottsága f. hó 24-én kezdte meg a gyűlést, illetve az előjegyzést az újévi ajándék megváltására. A kiskereskedők társulata igen czélszerű eljárást követ, amennyiben az illetőknek, akik az újévi ajándékot megváltották, egy okmányt állít ki, melyben igazolva van, hogy az illetők a »segélyalap« javára az újévi ajándékot megváltották. Az okmány plakátszerű és az üzletben kifüggeszhető.

* Sokba kerül, még sem jó. A Szigligeti-Színház fűtőkészüléke, tudvalevőleg nem sikerült. Sokba kerül a fűtés és még sincs meleg sem a nézőtérben, sem az öltözőkben. A város pert is folytat *Keller József* budapesti vállalkozó ellen. *Somogyi Károly* szinigazgató tegnap beadványt intézett a városi tanácshoz, amelyben felpanaszolja, hogy a fűtés azért kerül olyan sokba, mert rossz a fűtőkészülék s így ő nem fizetheti meg az egész összeget, amibe a fűtés kerül. Kéri, hogy a város legyen méltányos s a fűtés összegének egy részét írja le terhéről.

* Találtatott két kulcs, átvehető a rendőrségen.

Karácsonyi és Újévi vásár megnyitás!

Friss és Társa korona- és fillérbazárjában Nagyvárad, Olasz Fő-utca.

Tisztelettel kérjük az igen tisztelt helybeli és vidéki vevő közönséget, hogy mielőtt a karácsonyi és újévi ajándék-tárgyakat beszerezné, bennünket látogatásukkal megtisztelni sziveskedjenek, hol eddig még nem létező kedvezményben részesülnek. Tekintettel a karácsonyi nagy tolongásra, nagyon kérjük t. vevőközönségünket bevásárlásaikat nem az utolsó napra hagyni, hogy módunkban legyen a legelőzékenyebb és pontos kiszolgálást nyújtani. 7.

x **Legelőzékenyebb karácsonyi ajándék** szeretteinknek a könyv, melyet minden kigondolható igénynek megfelelőleg *bolli áron* alul csak *Csathó Gábor* és társa cégnél kaphatni, Nagyváradon, Fő-utca (rég. »Bazár« épület.) 68

x Felhívjuk olvasóink figyelmét *Spiegel Izidor* (ezelőt Freyberger és Társa) lapunk mai számában levő hirdetésére.

Előfizetési felhívás.

Két hét múlva kilenczedik évfolyamát kezdi a Tiszántul. Nyolcz év viharai közt meg-erősödvé indul új küzdelemre.

Manapság, mikor mind-nfelé hazug jelszavak hódítanak, nehéz volt lapunknak a maga nyiltan kibontott zászlaja mellett megállni.

Nem tagadjuk, a csaták tűzében többször megremegett a kezünk, mely a zászlót el nem hagyta s nem egyszer aggódva néztünk jelszavainkra, melyek zászlónkra írva ragyogtak.

Hála Istennek, ezen túl vagyunk. A Tiszántul szilárdul gyökeret vert e nagy vidék közönsége közt, bizonyosságul annak a hódító erőnek, mit a magyar kereszténység ma is képvisel.

Magyar lelkünk erős hite, hogy a mint a kereszt alatt lett nagygyá e haza a multban, a kereszt alatt lesz nagygyá a jövőben is. Es erős hite ez annak a közönségnek is, mely oly bensőséggel támogatta eddig lapunkat.

Ehhez a mi leikes közönségünkhöz fordulunk, kérve szíves támogatását a jövőre is. Es kérjük, az új év küszöbén ajánlják lapunkat ismerőseik körében, hiszen ezzel nem annyira nekünk, mint inkább a keresztény haladás eszméjének szereznek híveket.

A Tiszántul az marad ezentúl is, ami eddig volt: az igazság őszinte katonája. Elveinkért mindent, elveinket semmiért és senkiért. A mellett a napi események hí krónikása és igaz bírāja, a közönség igaz barátja.

Az előfizetési árak lapunk homlokán olvashatók.

Minden új előfizetőnk is megkapja lapunk nagyértékű karácsonyi ajándékát, a

Tiszántul nagy képes naptárát,

mely naptári és gazdag szépirodalmi részen kívül tartalmazni fogja Bihar vármegye és Nagyvárad teljes czimtarát.

Lapunkba dolgoztak az elmúlt évben:

Vezércikk: Dr. Bozóty Alajos, Fetser Antal, dr. Prohászka Ottokár, dr. Károly Irén, Kir, chaneck Odön, dr. Justk Károly, Mihók Sándor dr. Vucskics Gyula, Kaczvinsky Andor, Pálffy Béla, dr. Krüger Aladár, Bodnár János.

Tárca: Kincs István, Kontúr Béla, Baán Aladár, Szemethy Géza dr., Némethy Gyula dr., Kovács S. János, özv. dr. Személy Kálmán, dr. Lindenberger János, Ember György, Endrey Kálmán, Szőke Berta Stella, Szabó Ilona, dr. Helvey Lajos, Mányiné Prigl Olga, Deér, Csontos Sándor, Pálffy Béla, dr. Krüger Aladár, Dutka Akos és fordított tárczák a világirodalom legjelesebb íróitól.

Hírek: Vidosits Gyula, dr. K. A., Marschand Odön, Dutka Akos, Niedermann Gyula, Ludvig Gyula és vidéki tudós-itóink.

Tanügyi, irodalmi és egyéb cikkeket közéletünk számos jelesétől közöltünk.

Színház: Dr. Krüger Aladár.

Regényrovatunkban Sienkiewicz Henrik világhíri regényét, a »Tűzzel vassal« címűt közöljük; ennek befejezése után *Conan Doyle*-tól, a zseniális angol regényírótól fogunk közölni egy érdekfeszítő bűnügyi regényt.

Mind ezek a munkatársaink támogatni fognak ezentúl is — kérjük a közönséget, mely munkatársaink által szerette meg lapunkat, — szintén ne vonja meg támogatását ezentúl sem.

A Tiszántul
kiadóhivatala

A Tiszántul
szerkesztősége.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Kedd: Tarka Szinpad.

Szerda: a színház zárva.

Csütörtök délután: Baba, este: Koravillei harangok.

Péntek délután: Czigánybáró, este Czigány panna

Sombat: Casanova.

Vasárnap délután: Rip-Rip, este: Ocskay brigadéros.

Karácsonyi előadások. Holnap, szerdán este, karácsony előestéjén nem lesz előadás a színházban. Ünnepe első napján, délután a népszerű »Baba« operett kerül szíre a czim-szerepben Amon Margittal. Lancelot szerepét — ez alkalommal először — Kulinyi Mariska játssza. Este a »Kornevilli harangok«-nak már kétszer elhalasztott fölfrissítésére kerül sor **Rédey Szidié** a fő női szerep. Zsermen Bilkey Irén helyett **H. Czene Stefánia** lesz. Pintér, Heltay stb. játszanak még. Az ünnepe második napján, pénteken délután a »**Csigánybáró**« operettet játsszák, Saffy szerepében Márkus Arankával. Este Almásy Tihámér jeles népszim-műve »**Csigány Panna**« kerül színre. Szombaton a színház operett újdonságát, »**Casanovát**« játsszák újra.

Műkedvelők Tarka Szinpada — harmadszor. Az a nagy siker, a mit a Műkedvelők Tarka Szinpada aratott s az a körülmény, hogy a közönségnek egy jórésze nem juthatott jegyhez az első két előadás alkalmával, arra bírta a műkedvelők előadások rendezőit, hogy ma kedden este még egyszer megismételje s bemutassa a Műkedvelők Tarka Szinpadát. A harmadik előadásnak új érdekességei lesznek s új szereplők is fognak résztvenni benne. E harmadik előadás azonkívül igen nemes és jótékony czélt fog szolgálni. Jövedelmén az özv. báró **Gerliczy Félix** vezetésével álló biharmegyei és nagyváradai s az özv. ifj. **Schwartz** Abrahámné vezetésével álló nagyváradai izr. nőegylet osztozkodnak.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 96.

Bérlet '81. sz.

Ma kedden, 1902. december 23-án:

Tarka Szinpad.

Műkedvelők által előadva.

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Támlászek, 1 frt. Erkélyülés 1-56 sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzsek 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérhazzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szerdán, december 25-én:

A színház zárva.

Igazságszolgáltatás.

Pénzhamisító.

Egy sokszor büntetett, tudákos kis parasztot mentett fel tegnap a kir. törvényszék.

Erdei János ez az ezermester, aki már két ízben tilt pénzhamisításért, most az egyszer elegendő bizonyíték híján a törvényszék felmentette.

A nagyváradai esküdtek. A jövő évi nagyváradai esküdtek névsorat folytatólagosan közöljük a következőkben:

Olasz Elemér, földbirtokos. Oláh Ferencz, mé-száros. Onodi Jenő földmives, Sáp. Óé Dezső, tanár. Országh Antal, orgona készítő. Oszterlamm Armin, kir. erdőfelügyelő Paczauer József, ügyvéd. Papp Gergely városi pénztáros, Belényes. Papp Gusztáv ref. lelkész, Diószeg. Papp György, magánzó. Papp Károly, püsp. pénztáros. Dr. Papp

Coriolán, ügyvéd. Papp Miklós, pénzügyigazgató. Papolczy József, bankhivatalnok. Payka Vilmos, p. ü. számellenőr. Páll Gábor, tanító. Gy. Pálfi Balázs földbirtokos, Komádi. Pálffy László tanító, B.-Püspöki. Pápai Ferencz tanár, N.-Szalonta. Pehártz Sándor urad. tisztartó, Székelyhid. Peiser Károly, püspöks. főmérnök. Pekánovits Imre, viz-szab. mérnök. Pessina Ede gazdatiszt, Gyapju. Petrovay Sándor, szatócs. Petry Gyula, reáltanár. Pluhl Agoston, p. ü. tanácsos. Pikó Sándor nyug. erdész, Margitta. Dr. Pisky Imre ügyvéd, Székelyhid. Platthy Miklós földbirtokos, Artánd. K. Pol-gár János földbirtokos, Komádi. Dr. Popovits Constantin ügyvéd, Belényes. Dr. Popper Akos, könyvelő. Posztós István tanító, Sarkad. Pozsonyi László, gépészmérnök. Dr. Poyvár Miklós ügyvéd, Élesd. Puskás Lajos, árvaszéki ülnök. Reich Sándor, kereskedő. Dr. Radó Ignác, ügyvéd. Radu Miklós urad. erdész, Belényes. Rafael Sándor, könyvelő, Ragány János, városi főszámvevő. Rác Jakab, bankpénztáros. Rác Mihály, ny. városi főjegyző. Rádl Odón, ügyvéd. Rátkay József, tanító. Dr. Reiner Albert ügyvéd, B.-Ujfalu. Réz Mihály, iskola-felügyelő. Reisz Miklós földbírlő, B.-Ujfalu. Id. Rimanóczy Kálmán, építész. Ifj. Rimanóczy Róz József, ügyvéd. Rozmann Izsák földbirtokos, Széplak. Rozsly Géza, lakatos. Sarkadi Lajos, ipar és keresk. kam. titkár. Sarkadi Sándor, timár. Sas Ede, lapszerkesztő. Schadeberg Béla, eczet-gyáros. Schenker Mihály, földbirtokos. Schütz Albert, ügyvéd. Schwatz Bertalan, gazdálkodó. Schwartz Ferencz, földbirtokos. Schwarz Jakab gyáros, Élesd. Schwartz Miksa földbírlő, Illye. Dr. Schweiger Ede, ügyvéd. Sebest Gyula földbirtokos, F.-Tót. Sebő Imre, papirkereskedő. Sipos Imre ref. lelkész, Belényes. Sipos István, kat. mérnök. Sipos Orbán, kir. tanfelügyelő. Smerovszky József, zene-tanár. Somossy Béla, megyei kiadó. Stark Gyula, igazgató tanító. Steiner József földbirtokos, Artánd. Steiner M. Albert, kereskedő. Stettner István, bor-kereskedő. Dr. Stokker József, ügyvéd. Gróf Stubenbergy József nagybirtokos, Székelyhid. Südy Gyula gazdatiszt, Bors. Sünger Bertalan, bankhiva-talnok. Sütő Antal gőzmalom felügyelő, N.-Szalonta. Szabadhegyi Géza földbírlő, Illye. Dr. Szabó György, ügyvéd. Szabó Imre ref. lelkész, B.-Udvári. Szabó István, kereskedő. Szabó István kisbirtokos, Székelyhid. Szabó János, posta szállító. Szabó József ref. lelkész, Báránd. K. Szabó József ref. lelkész, Vedres-Abrány. Szabó Lajos, magánzó. Szabó László tanító, B.-Püspöki. Szacsavay Akos, ügyvéd. Szandtner László gazdatiszt, B.-Diószeg. Szatmári Sándor ref. lelkész, Erminályfalva. Szah-lender Károly, vasutigazgató. Számorovszky Rezső, tanító. Szántó Lajos, városi közgyám. Szemere Bálint borászati felügyelő, B.-Diószeg. Szemes Imre, segéd-tanfelügyelő.

(Folytatjuk.)

EGYESÜLETEK.

A bölcsőde egyesület közgyűlése.

A nagyváradai bölcsőde egyesület tisztviselő és választmányi tagjait f. hó 28 ik napján a nagyteleki-utcai Immaculata Irgalmasnénék intézetében délelőtt fél 11 órakor tartandó rendes közgyűlésre van szerencsém tisztelettel meghívni.

Nagyvárad, 1902. december 21.

Palotay László,
egyleti elnök.

TANUGY.

Magántanulók vizsgálata.

A nagyváradai kir. róm. kath. tanítóképző-nél a magántanulók osztályvizsgálata 1903. január 2-án és 3-án tartatik meg. Jelentkezés 1903. január 1-ig.

Nagyvárad, 1902. december 23.

Az igazgatóság.

NYILTTÉR.

Értesítés.

Tisztelettel van szerencsém a nagy-érdemű közönség szives tudomására hozni, hogy

karácsonyi és ujévi ajándéknak

nagyon alkalmas **levélpapírok** rend-kivül csinos dobozokban megérkeztek, ugyszintén **névjegyek** nagy választékban a lehető leghozzáértőbb árban kaphatók.

Schmidt Gyula,

könyvkötő papir kereskedésében
(uj) **Bazár-épület**
Színház-oldali rész

!! Karácsonyi vásár !!

Diszművek . . .
Imakönyvek . . .
Költemények . . .
Képeskönyvek . . .
Ifjusági iratok . . .

bolti áron alul

csak

68

Csathó Gábor és Társa

könyv- és papirkereskedésében

Nagyváradon, Fő-utca 3.

— (rég. Bazár-épület) —

— kaphatók. —

Levélpapírok dobozban, emlékkönyvek,

íróasztali készletek és más

irodai cikkekkel állandó újdonság.

VONCZ ZSIGMOND utóda

HIRSCHNER JANOS

egyenruha- és civil-szabó
NAGYVÁRAD, URI-UTCZA.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy **VoncZ Zsigmond** ur jó hírnevű **EGYENRUHAZATI- és CIVIL-SZABO** üzletét átvettem és azt

Hirschner János

ezég alatt tovább fogom vezetni.

Sok évi működésem, mint elsőrangú fő-városi és vidéki szabócégek első szabása, reményleni engedik, hogy nagybecsű igényeinek módomban lesz teljes mértékben megfelelni. Együttal van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy az őszi és téli időnyre készült legújabb honi, brünni és valódi angol kelmék már megérkeztek.

Nagyrabesült pártfogását kérve és remélve ajánlom magamat

kiváló tisztelettel

Hirschner János.

Szabott árak!

Karácsonyi és újévi ajándékok legalkalmasabb bevásárlási helye!

China-ezüstgyári raktár

néven új, fényes, régi szükségét pótló üzlet nyílt meg Nagyváradon, a

BÉMER-TÉREN,

(Lukács aranyműves eddigi helyiségében).

A »CHINA-EZÜST GYÁRI RAKTÁR«-ban

művészi kivitelben és meglepően jutányos áron kaphatók a legmodernebb china-ezüst cikkek, leg-
 hirnevesebb elsőrangú gyárakból. Ezek a cikkek ma már alig nélkülözhetőek az urak házaiban s jutányos áruknál fogva a legalkalmasabbaknak bizonyultak a háztartásban. A legelőkelőbb ilyen műgyárak remekei vannak felhalmozva a Nagyváradon most létesült china-ezüst raktárban, melynek megtekintésére felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét. 70.

MULATSÁG.

Felolvasó estély az iparos ifjaknál.

A nagyváradai ipartestület ifjuságának önképző egylete f. évi december 26-án, azaz karácsony másodnapján tartja második felolvasó estélyét a következő műveléssel:

1. Elnöki megnyitó. Tartja Cser János, egy. elnök. 2. Az állatok lelki élete. Irta és felolvassa dr. Edemann Menyhért. 3. Felolvasás. Tartja Ady Endre. 4. Obsitos. Előadja Bereczky László. 5. Fűzek Kiss Józseftől. Előadja Bóji János. 6. Dózsa György. Előadja Lányi Imre. 7. Vig monológ. Előadja Kelch Róbert. 8. Vig monológ. Előadja Kovács Erzsike k. a. 9. Szavaltat. — Előadja Olah Sándor. 10. Ideges ember. Monológ. Előadja Garay József. 11. Zárbeszéd. Tartja Nagy János.

A kiskereskedők tánczestélye. A nagyváradai és biharmenteyi kiskereskedők társulata f. hó 18-án tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy 1903. január hó 31-én egy hangversenyyel egybekötött tánczmulatságot rendez.

IRODALOM.

Az Egyházi Közlöny Naptára a magyar katolikus papság számára most jelent meg az 1903. évre, igen csinos kiállításban, rendkívül izléeses vászonkötésben és gazdag tartalommal. Ez az egyesen összeállított szaknap-tár valóban tömve van a papságot érdekítő hasznos tudnivalókkal, utbaigazításokkal s érdekes adatokkal. Rovatos lapjai igen alkalmasoknak fognak bizonyulni különböző főjegyzésekre s nyilvántartásokra. A lelkész irászatában mindegyesre állandóan hasznos szolgáltatást fog teljesíteni ez a könyv, mert a bairázatai s a gyakorlati és lelkipásztori élet számtalan esetében nélkülözhetetlen, táblázatai gyors felvilágosítást nyújtanak. Igen becses része a könyvnek, mely az újabb egyházi rendleteket, szabályokat, formulákat s a világi hatóságok-

nak egyházi ügyekben hozott elvi jelentőségű döntéseit stb. tartalmazza. Változatos cikkekében e kitűnő kézikönyv nem feledkezik meg a falusi gazdáról sem, ki nem egy utbaigazítást fog értékesnek találni.

A naptárt, melynek gazdag hirdetési rovata is hasznosnak fog bizonyulni, melegen ajánljuk papi olvasóink figyelmébe. — Ara csak 2 korona s megrendelhető az *Egyházi Közlöny* kiadóhivatalában (Budapest, VIII., Esterházy-utca 15.)

TÁVIRATOK.

A király karácsonya.

Bécs, decz. 22. A király holnap délelőtt Wallseeba megy, hogy karácsony ünnepét *Ferencz Szalvátor* főhercegéknél töltsse. Ő Felsege 26-án este ismét Bécsbe érkezik és egyenest a Burgha megy. A schönbrunni séjour 23-án véget ér. (M. T. I.)

Új hitvédő bizottság.

Róma, decz. 21. (Saj. tudós. távir.) A pápa, a bibornok bizottság intézkedésének végrehajtására új hitvédő bizottságot alakított, melynek feladata a protestánsok olaszországi propagandája ellen működni.

A pénzügyminiszter az állami tisztviselők fizetésrendezéséről.

Budapest, decz. 23. (Saj. tud. táv.) *Lukács* László pénzügyminiszter a Magyar Szó munkatársa előtt úgy nyilatkozott, hogy a fizetésrendezésről szóló javaslatot minden jóakarata mellett sem terjesztheti ez idén a Ház elé, hanem a jövő év első heteiben okvetlen tárgyalás alá kerül a javaslat. Megjegyezte egyezsersmint, hogy a tanítói fizetésekről szóló híresztelések nem mindenben felelnek meg a valóságnak.

Debreczen új polgármestere.

Debreczen, decz. 22. (Saj. tud. táv.) Debreczen városa ma erős küzdelem után *17 szótöbbséggel* polgármesterévé választotta az oda való függetlenségi párt elnökét: *Kováts* József ügyvédet.

Rakosi Jenő főrendiházi tag.

Budapest, decz. 22. (Saj. tud. táv.) *Rakosi* Jenőt, a nagy multu író és hírlap író, a király a főrendiház örökös tagjává nevezte ki, a miről szóló királyi kéziratot holnap közli a hivatalos lap.

Humbertek árulója.

Madrid, decz. 21. Tegnap este az itteni francia nagykövetségen egy ember jelent meg azzal, hogy ő írta azt a névtelen levelet, a mely a francia nagykövetséget tudvalévő figyelmeztette, hogy a Humbert család Madridban tartózkodik. Felszólította a nagykövetséget, hogy adják ki neki a feljelentőnek ígért 25 000 franknyi jutalmat. A nagykövetség iraspróbát kért tőle, hogy irását össze lehessen hasonlítani a levél irásával. A feljelentő kérte a nagykövetséget, hogy nevével tartsa titokban. (M. T. I.)

Paris, decz. 22. (Saj. tud. táv.) Daurignac a Figaró tudósítójának elmondta *Humbertek* szökését. Még május

7-én utaztak Madridba, mikor éppen a királyt koronázták, így hát nem vették őket észre a nagy sokaságban. Két hónapig a *Calle Urguijóban* laktak, s belgáknak adták ki magukat. Majd a *Calle Ferezebe* költöztek, ahol írók, művészek és katona tisztek laknak. Innen eljártak minden feltűnés nélkül színházba, a bika viadalokra és a divatos sétákra. Humbert é állítólag úgy nyilatkozott, hogy Párisban sok olyan fontos iratai vannak, melyekkel sok nagy állásu embert tönkre tehet.

Marconi sikere.

Róma, decz. 22. A Stefani ügyökség Marconi-tól Glace Bay-ből (Új Skócia) táviratot kapott, amely szerint Marconi teljes sikerrel dróttalan táviróösszetűtetést létesített a Breton-fok (Kanada) és Cornwall (Anglia) között. Az első táviratot ezen az uton Kanada főkörmányzója küldte Edward királynak. (M. T. I.)

A vasutasok karácsonyi előléptetése.

Budapest, decz. 22. (Saj. tud. táv.) Az államvasutak alkalmazottainak előléptetését holnap közli a hivatalos lap. Összesen 256 tisztviselőt léptettek elő a 4, 5, 6, fizetési osztályokba a hivatalnoki fogalmazói és a mérnöki karból.

Földrengés.

Pétevár, decz. 21. Ide érkezett hírek szerint az audisani-kerületben, különösen *Aszaki* faluban még egyre tart a földrengés. Eddig 197 ember haltestét ásták ki a romok alól. Az ásás még folyik.

REGÉNY-CSARNOK.

Tűzzel-vassal.

Irta: Sienkiewicz Henrik. 167

Saglobának valósággal a fájába szállt a bátorság. A kétségbeesés visszaadta a bizalmát és az a remény is visszatalt, hogy *Wolodyjowski* a közelben van. Rattan-tesen forgatta a szemét és kardot rántott.

— R jöttetek el a sziklák mögött! — Rajta ütünk az ellenségén. Majd megmutatjuk annak a csürhén-ki!

A h-rezeg gyorsított, gyors fordulásokban ügyes katonái abban a pillanatban oldalra kanyarodtak és készen a támadásra, csatarendben állottak a sziklák mögött.

Egy teljes óráig tartott a harc, míg végre a közeledő csapat larmája főlhangzott. A szél vig énekzőt hozott a szarnyán és nemsokára hegedű, dudák és trombitahangok is halatszottak. Az őrmester Saglobához közeledett:

— Ezek nem katonák, kapitány uram, nem is kozákok, hanem lakodlmasok.

— Lakodlmasok? Majd csapatok én nekik lakodlmat!

Megsryan yuzta a lovát és előrevágtatott; a katonák a nyomában. Elállották az utat.

— Utánam! — kiáltotta Sagloba fenyegetően. A csapat előbb ügetésben, aztán vágtatva haladt előre és megkerülve a sziklákat, a menet előtt termett. A mit sem sejtő emberek rémületen bámultak a rájokrontó lovasokra.

— Megállj megállj! — kiabáltak itt is, ott is.

Válóban páriszt-lakodlmasok jöttek nagy menetben. Elöl a muzsikások lovagoltak, aztán a két vőfély, aki már meg-hatósan ittas volt. Utánuk a menyasszony jött, öde fiatal leány, sőt élt öltözékben, vállára omlott a hosszú haja. Noszóló-ányok kísérték, akik koszorúkat vittek és énekeltek. A leányok valamennyien férf-

módra ültek a lovon, amelyeknek a nyakát és báját virág díszítette.

Hátrább lovagolt a vőlegény a vőfélyekkel, akik kezökben felvirágozott botokat lóbáltak. A menetet a fiatal pár szülei és a vendégek reszítették be. Valamennyien lovon, csak a boros hordókat vitték szalmafedelű, könnyű kocsikon.

Megállj, megállj! kiabálták mindkét oldalról. A nászmenet rendje egyszerre felbomlott. A lányok ijedt sikongással menekültek, a legények és az öregebb emberek pedig előre törtettek, hogy az asszonyaikat megvédelmezzék a váratlan támadás ellen. Sagloba azonban eléjtk ugratott és kardjával irgalmatlanul hadonázva a megrémült parasztok orra előtt, ordítani kezdett:

Hé! Kutyák! lázadók! A lázadáshoz van kedvetek! Krsywonos emberei vagytok! Kémkedni indultok! Elálljátok a katonák útját! A nemesség ellen törtök? Majd megtanítalak én benneteket, becsteien kutyák! Tömlőzbe csuklak, karóba buzatlak, gazemberek, pogányok! Lakoljatok meg minden bűneitekért.

Egy öreg, galambósz ember leugrott a lováról, lélekten Sagloba elé lépett és megragadva a kegyelvasát, mely hajlongások közepe tte kérlelni kezdte:

Kegyelmezzél meg nekünk, fenséges lovag, ne bánts bennünket, nyomorult, szegény embereket. Isten a tanuk, hogy mi nem vagyunk lázadók, hiszen templomból jövünk. Hazsiáiesből, ahol rokonom, a Dimitri, a kovács most tartotta az esküvőjét X-nával, a boduár leányával. Mi a lakodalomra megyünk.

Ezek igazán békés emberek, — sugta az őrmester.

Dehogyl Ezek gazemberek! Krsywonos-tól jönnek, — kiáltozott Sagloba.

A lidércz szjja ki a Krsywonos véreit! — szólt az öreg. A színét sem látjuk. Kegyelmezz meg nekünk, hatalmas ur, engedj bennünket utunkra, nem tessük mi senkinek sem rosszat es ismerjük a hazafiai kötelességünket.

Jarmolinba vislek, megvasaltatlak benneteket, kiáltott Sagloba.

Amin akarod, uram. Te parancsolsz és mi engedelmeskedünk. Csak egyet kérünk, hatalmas lovag. Parancsold meg a katoná uraknak, hogy ne bantsanak bennünket. Te pedig bocsáss meg nekünk egyszerű embereknek, ha alázatosan arra kérünk, hogy igyál egyet a fiatal pár egészségére, igyál, dic-ó urunk, a mi örömeinkre, amint ezt az Isten és a szent evangélium lakodalmas szokásul megírta.

Ne gondoljátok, hogy ha ittam, hát elnézőbb leszek! szólt nyersen Sagloba.

Nem uram, örvendezett az öreg, ilyesmire nem is gondolunk. Hé, muzsikások, játsszatok valamiit e hatalmas nagy urnak. Ti pedig, legények, hozzatok édes pálinkát a dicső kapitányoknak! Ő nem bánt minket. Alázatosan köszönjük ezt neked, uram!

A legények megcsapoltak egy hordót és felhangzott a zene. Recsegett a trombita, nyikorogott a hegedő, a dudás felfújta az orcáját, a könyökével nyomkodta a dudát és a vőfélyek meghajtották Sagloba előtt a felkoszorúzott botjukat. A katonák ezt látva, mind közelebb jöttek és a bajuszukat pödörgetve, kacsingatnak a legények válla fölött a leányokra. A dal ismét felhangzott, eltűnt a félelem és vigan kiáltoztak valamennyien.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Honvéd tiszthelyettesek ruházata és felszerelése.

A m. kir. honvédelmi Miniszter ur ő Nagyméltóságának 1902. évi november hó 21-én kelt 95911—XXI. számú rendelete alapján a m. kir. nagyvárad honvéd hadapródiskola IV. évfolyamából az 1903. évben a gyalogsághoz és lovassághoz mint hadapród-tiszthelyettes kilépő körülből 93 növendék részére szükséges hadapród-tiszthelyettesi ruházat és felszerelési cikkek elkészítése és szállítása végett 1903. év január hó 19. énelőtt 10 órakor a fenti hadapródiskola kezelőbizottsága irodájában (hadapródiskola, főépület, földszint 7. szám) nyilvános árlejtés fog megtartatni.

Az említett cikkek elkészítésére és szállítására vállalkozók felhivatnak, hogy az e tekintetben kibocsájtott részletes árlejtési hirdetmény és árlejtési feltételek értelmében szerkesztett ajánlataikat a fentebb jelzett helyen és időpontig annál inkább benyújtani el ne mulasszák, mert később érkező ajánlatok figyelembe vételni nem fognak; megjegyezvén, hogy az árlejtési feltételek a már nevezett kezelőbizottsági irodában is naponta délelőtt 8 tól 12-ig és délután 2-től 5-ig betekintheők és vidékieknek kívánatra meg is küldetnek.

Nagyvárad, 1902. évi decz. hó 17. én.

A m. k. n.-várad honvéd hadapródiskola parancsnoksága.

Értéktözsde.

Budapest, decz. 22.	
Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Allamvasut	—
Rimamurányi	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Szolgálatjani	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, decz. 22.	
Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.98
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.58
Zab ápr.	6.—
Káposzta, repce, aug.	.96

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsden 1902. decz. 22-én.

Magyar aranyjárdék 4	120.—
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasuti köl sön aranyban 4/8	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2	—
Magyar keleti va-uti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentési si kötvény 4%	98.25
Italméresi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldterhermentési kötvény	98.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	201.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	156.50
Osztrák járadék papirban	100.75
Osztrák járadék papirban	100.50
Osztrák járadék aranyban	120.50
Osztrák korona járadék	100.50
Osztrák állam-sorsjegyek	151.50
Osztrák magyar bank részvény	15.45
Magyar hitelbankrészvény	712.50
Osztrák hit-lintezet részvény	677.75
Párisi vista	95.12
29 frankos arany (Napoleon'dor)	1.05
Németbirodalmi márka	117.02
Londoni vista	239.5
20 márkás arany	25.41

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Belépési felhívás!

a filléres TAKARÉK ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET IV. évtársulatába.

A Filléres TakaréK és segélyszövetkezet 1903. év január 1-én új évtársulatot nyit.

Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tarta ma alatt — 3 éven át — hetenként kötelezőleg fizetendő 20 fillér képezi s kiki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket.

A szövetkezet célja az, hogy egyrészt a tagok részére kisenbszerű hetenként ismétlődő betétek által a vagyonyüjtést lehetővé tegye, másrészt, hogy ugyanezen tagok befizetések arányában olcsó kamatláb mellett kölcsönöket kaphassanak.

A beiratások a Leszámitoló és Jelzőlogbank helyiségében (Bémer-tér Lévay-palota) eszközölhetők a befizetések ugyanott lesznek teljesítendők.

A vidéki beiratkozók a befizetéseket a postatakarékpénztár atján díjmentesen teljesíthetik.

A beiratkozásnál üzletrészneként 10 fillér beiratási díj fizetendő.

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállított könyvecskét.

Nagyvárad, 1902. október hó. 48

„FILLÉRES“

takarék és segélyszövetkezet.

A lejárt évtársulat minden 20 fillér beifizetés után 31 K. 20 fill. tőkét és 2 K. 60 fill. osztalékot fizetett készpénzben.

SZILAGYI GÉZA

UTÓDA

műórá s, optikus, ékszerraktára,

NAGYVÁRAD, SZENT LÁSZLÓ-TÉR.

Olcsó vásárlási forrás, csakis szolid kiszolgálás.

Mindenféle arany és ezüst órák.

Arany és ezüst ékszerek hivatalosan fémjelvezve.

China ezüst asztaldiszek és készletek.

Szemüvegek jó minőségben.

Elismert legjobb minőségű beszélő-gép (grammophon).

Ora- és ékszerjavítások pontos kivitelben igen olcsó árban.

Óeska óra, aranytöredék becserelése vagy pénzbeni beváltása. 875

Vidéki rendelmenyek forduló postával intéztetnek.

Parfumerie
SAVOLY
illatszertár

Nagyvárad,
Bémer-tér,
SZINHÁZ MELLETT.

mely a város LÁTVÁNYOSSÁGÁT képezi.

Karácsonyi és ujévi ajándékoknak

alkalmas cikkekben, mint ujdonságok valódi angol s francia illatszerekben, toilette-cikkek, Casetták, Necessairek és egyéb szükséges szerek a szépség, haj, köröm, fog és száj ápolására dús választéku raktárt tart.

„Ideal Crème s „Thymol“ különlegességek ! !

A közelgő

karácsonyi és ujévi ünnepek

alkalmára

igen szép és divatos

NÉVJEGYEK

készítetnek a

Szt. László nyomdában

Szilágyi Dezső-utca 3.

Három magtár

azonnal kiadó a
Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és
terményhitelbank

Nagy, Teleky-utczai házában. 906

Kiadó magtárak.

A Nagyváradi Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehető.

Ertekezhetni a Nagyváradi Takarékpénztárnál.

A közelgő karácsonyi és ujévi alkalomra

legezelszerűbb ajándék gyanánt ajánlom

saját gyártmányu

czimbalmaimat,

melyek egy itthon, mint a külföldön elismerést vívtak ki.

Ezekon kívül *dusan felszerelt raktárom van mindennemű*

HANGSZEREKBEN,

kipróbált jó minőség és előnyös árak mellett.

Hangszerek javítása saját műhelyemben személyes felügyeletem mellett eszközöltetik.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Tisztelettel

88

Simon János,

hangszerkészítő

Nagyvárad, Fő-utca 820.s z.

← Megérkeztek a párisi Modellek! →

ROSENZWEIG RÓZA

első párisi mellfűző műterme,

Nagyvárad, Fő-utca, Weiszlovits-ház.

Ajánlja legujabb orvosilag elismert

egészségi egyenes façont,

gummi nélkül, valamint mértékszerinti és raktár: Gradhalterek, hasmiederek, haskötők, havi kötszerek, Késmérk-féle bugyogók, Zwickeli- és szalag fűzők, szoptató-, alkalmi- és házi miedereit.

Állandó raktár mindenféle legujabb bel- és külföldi szabadalmazott fűzőkből.

48 Magas halsontos fűzők 1 frt 20 kr.

Gyönyörű selyemvirágos fűzők 2 frt 5 krtól 50 frtig.

Ujévi nagy árkedvezmény!!

Flanel, batist és kötött fűzővédők.

Harisnyatartók fűző nélkül.

→ **Czelszerű ajándékok!!** ←

Selyem blousok 3 frt 50 kr.

Blousok selyemből

Blousok flanelből

Blousok szövetből

Női keztyűk, glagé

Női harisnyák, kötött

NŐI DIVAT-UJDONSÁGOK:

Alsósoknyák selyemből 4 frttól 10 frtig.

Alsósoknyák, szövetből 2 » 5 »

Alsósoknyák, cloth 2 » 4 »

Alsósoknyák, flanel 95 kr.

Szép női

3 frt 50 kr.

1 frttól 2 frtig.

2 » 5 »

75 kr.

35 kr.

Gyermek szövet ruhák 2—5 frtig

Gyermek barchet » 1—2 »

Gyermek-kabátok 3 frttól 5 frtig

GYERMEK-HARISNYÁK.

Női selyem ESCHARPOK.

Szörme boa 1 frttól 2 frtig

Női övek 25 krtól 3 »

Esernyők 150 » 3 »

KAPHATO!

SPIEGEL ISIDOR-nál, ezelőtt FREIBERGER és Tsa

FŐ-UTCZA.

→ **Feltűnő olcsó árak!!** ←

Kézimunka-ujdonságok.

FLEGMAN ÁRMIN
Nagyvárad, Bémer-tér

FLEGMAN ÁRMIN
Nagyvárad, Bémer-tér

Igen tisztelt vevőim!

Szives tudomására hozom, hogy az alant felsorolt cikkeket

e hó végéig tetemesen leszállított árakban árusítom.

Néhány ezer méter fekete és színes selyemmaradék 50 krtól feljebb
Színes és fekete ruha-szövetek 20 » »
Francia himzett batisztok 35 » »

Az összes raktáron levő Tennis-posztó, szövet és selyemblousok 1.— frttól felj.
Barchet, posztó, cloth és selyem alsószoknyák 1.50 » »
Szörme-Collierek, karmantyuk 1.50 » »

Diszövök és csattok félárban.

Továbbá értesitem a n. é. közönséget, hogy

kész női és leány-felöltő raktáram

dusan van felszerelve és hogy e cikkeket is a rendes áraknál jóval olcsóbban bocsátom áruba. — Tisztelettel

Flegman Ármin Nagyvárad, Bémer-tér.

<p>Tennis flanel szép kivitelben 16 kr.</p>	<p>Színes mosó barchettek 17 krtól.</p>	<p>Különösen figyelemre méltó!</p> <p>Az ujonnan berendezett női- és gyermek confectio raktár.</p> <p>Dús választék. Eredeti modellek.</p>	<p>Fekete és színes blous selymek legújabb kivitelben 60 krtól 4 frtig.</p>	<p>Alkalmi vótól férfi gallér míg a készlet tart 10 kr.</p>
<p>Fehér zsinór és pique barchetek óriási választékban 25-90 krig.</p>	<p>Karácsonyi és ujévi nagyvásár!!</p>			<p>Óriási választék angol női divat. keheékben gyönyörű kivitelben</p>
<p>Francia delainek 39 krtól. Valódi prágai keztük 88 kr.</p>	<p>Wallerstein Fülöp Fiai czégnél</p> <p>Fiók üzlet: Nagyvárad, Bémer-tér. Fiók üzlet: Kisvárd.</p> <p>Debreczen. Kisvárd.</p> <p>Ajánlja a közeledő karácsonyi és ujévi alkalomra legalkalmasabb ajándéku, óriási mennyiségben</p> <p>szövet- és selyemmaradékokat, mindennemű divatárukat mélyen leszállított árakban.</p>			<p>Francia gyapjú flanelek, blous és pongvolákok.</p>
<p>Vaszon fehér és asztalneműk elismert legelővőbb árakban</p> <p>Egy hat személyes teríték asztalkendőkkkel 120</p>				<p>Férfi ingek legújtanysabb árakban, készlet 20 kr.</p>
<p>1 veg vaszon 3.90-100 frtig.</p>	<p>Különösen figyelemre méltó!</p> <p>az ujonnan berendezett női- és gyermek confectio raktár.</p> <p>Dus választék. Eredeti modellek.</p>			<p>Csödtömegből vásárolt mindenemű férfi szövetek rendkívül olcsós árakban.</p>
<p>Valódiumburgi, Irhoni és creas vásznak, chroll siffonok nagy választékban.</p>				<p>Szőnyeg, függöny igyteritök, flanel takarók a legnagyobb választékban.</p>
<p>Mennyasszonyi kelegyékert meg kivitelben készitünk 5000 frtig.</p>				<p>Futó szőnyegek 18 krtól 3 frt 50 krig.</p> <p>Ebédli szőnyegek 2 frttól 200 frtig.</p>